

OBRAZOVANJE POMORACA

Bruno Ćurko

Pretpostavlja se da su prvi brodovi koji su uopće postojali bili kanui napravljeni od izdubljena drveta. Takvi kanui razvili su se kod različitih naroda u kamenom dobu, a koristili su se prvenstveno za ribolov i putovanja uz obalu. Razvojem civilizacija razvijali su se i brodovi, a samim tim razvijala su i se i raznorazna zanimanja povezana s pomorstvom i brodom. Hrvati su povezani s pomorstvom od samog dolaska na Jadran. Tako Pavao Đakon (Paulus Diaconus) u svom djelu *Historia gentis Langobardorum libri VI* tvrdi kako su već 642. godine Hrvati s mnoštvom brodova nazočni pred gradom Sepontom. Kroz povijest Hrvata možemo pratiti i povijest razvoja pomorstva. Danas na hrvatskoj obali postoje tri pomorske škole: Pomorska škola Bakar, Pomorska škola Zadar i Pomorska škola Split. Osim u navedenim školama, smjerovi usko vezani uz pomorstvo postoje u sljedećim školama: Srednja škola Ambroza Haračića – Mali Lošinj, Prometno-tehnička škola Šibenik, Tehnička škola Šibenik, Srednja škola Korčula i Pomorsko-tehnička škola Dubrovnik. Postoje i dva pomorska fakulteta – Pomorski fakultet u Splitu i Pomorski fakultet u Rijeci, te dva odjela za pomorstvo: Odjel za pomorstvo pri Sveučilištu u Zadru, te Pomorski odjel pri Sveučilištu u Dubrovniku. Prema broju izdanih pomorskih svjedodžbi, u Republici Hrvatskoj ima oko 27 tisuća pomoraca, pola od tog broja su časnici. Po dostupnim podacima danas je uz pomorstvo financijski i strukturalno vezano oko 200 tisuća ljudi. Nije tajna kako strani brodovi bolje kotiraju u dobivanju poslova prijevoza, ukoliko su časnici pomorci iz naših krajeva. Vlastitim porezom pomorci popunjavaju proračun Republike Hrvatske s otprilike 100 milijuna kuna godišnje. Tu treba pribrojiti barem dvostruko – ono što pomorci zarađuju od inozemnih firmi, a troše u Hrvatskoj. Sve navedene činjenice dovoljne su kako bi se aktualizirale

rao položaj i problemi pomoraca u društvu. Pomorci se danas susreću s raznovrsnim problemima, od klasičnog problema života odvojenog od obitelji, ukidanja ili najave ukidanja nekih radnih prava kao što je beneficirani radni staž, do problema sa socijalnim i zdravstvenim osiguranjima. Obrazovanje pomoraca, kao i samo zanimanje pomoraca, je specifično. Kroz obrazovanje, pomorske škole i fakulteti trebali bi pripremiti svoje učenike i studente za raznovrsna zanimanja koja su potrebna kako bi brod funkcionirao. Isto tako, potrebno je mlade ljude, buduće pomorce, pripremiti na specifičnost radog okružja te redovitu odvojenost od obitelji. Ovaj blok tekstova je prvenstveno zamišljen kao poticaj za promišljanje i problematiziranje odgoja i obrazovanja pomoraca. Trebao bi osvijestiti problem specifičnosti obrazovanja pomoraca te potaknuti druge stručnjake raznih znanstvenih pristupa da se pozabave ovom tematikom.

Sam blok se može sažeti u nekoliko ključnih riječi: pomorstvo, WTC konvencija, Bolonjski proces, astro-navigacija, Marko Polo, vrste brodovlja, Benedikt Kotruljević, anti-stres program, pomorci. Blok sadrži šest članaka. Blok započinje člankom Leonarda Marušića koji se osvrće na gorući problem visokog obrazovanja pomoraca. Naime, pomorski fakulteti i odjeli moraju djelovati po WTC konvenciji, međutim moraju djelovati u skladu s pravilima Bolonjskog procesa. Članak nam donosi prikaz problema koji nastaju ukrštavanjem ovih pravilnika, koji u sebi sadrže sasvim suprotstavljene odredbe. Maksim Klarin u svom članku donosi nam pedagoško-metodički prikaz suvremene nastave predmeta astro-navigacije. Članak na izuzetno dobar način prikazuje samo jedan od nekolicine specifičnih nastavnih predmeta koji postoje samo u pojedinim programima za pojedine pomorske struke. Ivana Skuhala Karasman prikazuje na koje su načine upravo astro-navigacija i astronomija pomogli Kolumbu i njegovoj posadi u otkriću Novog svijeta. Članak Ivana Peklića također se bavi Markom Polom uz prikaz nastavne jedinice o Marku Polu. Članak Davora Balića donosi zanimljiv prikaz vrste brodova (plovila) hrvatskog renesansnog prirodoslovca i filozofa – Dubrovčanina Benedikta Kotruljevića. Posljednji članak u tematu, autora Nenada Vertovšeka i Bruna Ćurka, kvalificira pomorsko zanimanje kao visoko stresno zanimanje te nudi neka rješenja kako bi se taj stres i ostale negativnosti koje su uzrokovane specifičnošću posla, mogli barem dijelom smanjiti.

Na kraju ovog ‘pomorskog’ bloka dužan sam zahvaliti svima koji su sudjelovali u njegovu stvaranju. Prvenstveno zahvaljujem svim auto-

rima bez kojih ovog temata ne bi bilo. Zahvaljujem i uredništvu *Metodičkih oglada*, posebno urednicima Milanu Poliću i Ivani Zagorac koji su objeručke prihvatili i podržali objavljivanje bloka te pripomogli u njegovoj realizaciji. Posebne zahvale idu najvećoj i najuspješnijoj broderskoj tvrtci u Republici Hrvatskoj – Tankerskoj plovidbi d.d., koja je bez imalo oklijevanja prihvatila financirati objavljivanje ovog bloka. To se moglo i očekivati od tvrtke koja konstantno surađuje s pomorskim školama i učilištima, kako bi i sami imali što kvalitetnije pomorce. To je tvrtka koja je davne 1955. godine s dvama (po sadašnjim mjerilima) malim tankerima započela svoj rad. Danas tvrtka u svoju flotu ubraja deset tankera i devet brodova za rasuti teret (*bulkcarriers*). Dok je jedan od dvaju prvih tankera iz 1955. bio kapaciteta 9,448 tona nosivosti (DWT), danas npr. tanker *Alan veliki* ima kapacitet 166,739 tona nosivosti. Dakle, Tankerska plovidba je uspješno odolijevala i odolijeva ‘burama i neverama’ i konstantno se razvija, ne zanemarujući svoje radnike (pomorce) i ulaganja u budućnost.